

מהדורת סיכומי גליון 49

סיכומי הדרף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת פסחים י - טז

דף י

הניח בזוית זו ומצא בזוית אחרת

לת"ק: צריך בדיקה, [חוששין שמא עכבר העביר, וכיון דחוששין להא - חיישינן נמי שמא הביא עוד], לרשב"ג: א"צ בדיקה [תולין באדם עצמו שהוא עשה ושכח].

עכבר או תינוק נכנס וכבר בפיו, ונכנס אחריו ומצא פירורין
עכבר צריך בדיקה, [אין דרך העכבר לפרר, וא"כ הככר אבוד],
תינוק א"צ בדיקה [כי דרכו לפורר את הככר, וזהו הככר שהכניס].

מצבי ספק לענין חיוב בדיקת חמץ חוזר

עכבר נכנס וכבר בפיו, ועכבר יוצא וכבר בפיו, ואת"ל שזה אותו ככר...
עכבר לבן נכנס וכבר בפיו, ועכבר שחור יוצא וכבר בפיו, את"ל שזה אותו ככר...
עכבר נכנס וכבר בפיו, וחולדה יוצאה וכבר בפיה, את"ל שזה אותו ככר...
עכבר נכנס וכבר בפיו, וחולדה יוצאה וכבר בפיו, חולדה,

ככר בשמי קורה צריך סולם להורידה או לא [אולי זמנין נפיל, ויבואו לאוכלו, ואת"ל חשיינן...]

ככר בכור צריך סולם להעלותה או לא [אולי זמנין שהוא ירד שם, ויבואו לאוכלו]
ככר בפיו נחש צריך חבר להוציא או לא [אולי אינו חייב להוציא מומן]

מה הם זמני הבדיקה בדיעבד כשלא בדק בליל י"ד?

לרבי יהודה: או ב"ד בכוקר או בשעת הביעור*, [דאחר זמן הביעור חיישינן שמא יאכל מהחמץ]

לר"מ: בודקים גם אחר זמן הביעור, [ולא חשיינן שמא יאכל, כיון שמחזר עליו לשרפן]
[*לפי ההו"א דרבה אליבא דר"י: היה צריך לבדוק את החמץ ג"פ, כנגד ג"פ שהתורה חזרה על איסור ראיית חמץ].

למה צריך להצניע מה שמשייר מהבדיקה, מחשש גרירת חולדה, הרי אין חוששין לגרירת חולדה?

לאבבי: כי ב"ד החולדה יודעת שכבר לא יהיה לה חמץ, ולכן מצנעת מה שמוצאת,
לרבא: מחשש שמא תיטול ככר לפנינו, או שמא ישיר עשר וימצא רק תשע.

דף יא

האם מותר לקצור עומר לפני זמן ההיתר?

לר"מ: אסור, [חיישינן שמא יאכל (כי אינו מחזר לשרפו כבחמץ)]
לר"י: מותר, [לרבא: דהותר לו רק ע"י שינוי, לאבבי: דחדש בדיל מיניה]

האם מותר להתקין שפופרת של ביצה מלא שמן בצד הנר?

לר"מ: אסור, [חיישינן שמא יסתפק ממנו דשמן בשמן מיחלף]
לר"י: מותר [משום חומרא דשבת בדיל מיניה].

איך קושרים בחזרה חבל דלי שנפסק?

לר"מ: רק לענוב מותר, [דלקשור (אפי' בחבל דגרדי, מיחלף בחבל רגיל), גזרינן שמא יקשור קשר של קיימא, אבל עניבה לא מיחלף בקשר].
לר"י: כורך עליו פונדא או פסיקיא, ובלבד שלא יענבנו. [דעניבה דינה כקשירה].

ככור שאחזו דם אם לא יקינו לו עומד למות, מה מותר לעשות לו?

לר"י: אין מקויון לו דם אפי' במקום שאין עושים לו מום, [אם נתיר לו - אתי למעבד במקום שעושים בו מום].

לחכמים: יקיו במקום שאין עושים לו מום [דאי לא שרית ליה כלל - אתי למעבד]

בהמה ביו"ט שצריכה קידור (מוציא דם) או קירצוף (אינו מוציא דם) להקל מצערה לר"י: מותר לקרצף [לא מיחלף בקידור, ואינו בהול כיון שיש כאן רק צער], לחכמים: אסור לקרצף [מיחלף בקידור]

מה הכלל של ר"מ ור"י בגזירות?

שני ר"מ: לגזור כל היכא דמיחלף: הילכך: בחדש לפני העומר גזרו, וכן בשפופרת, וכן בחבל, אבל בחמץ - לא, משום דמוזהר עליו לשרפו, ובעניבה נמי לא - משום דלא מיחלף, וכן גזר לקצף בהמה דמיחלף בקידור,

שני ר' יהודה: לגזור רק במילי 'דלא בדילי מיניה', הילכך: בחמץ גזר, אבל בחדש לא גזר - כי בדילי מיניה, ובכל הנך דשבת לא גזר - בדילי מיניהו, בככור שצריך הקזה גזר אף שבדילי משום דאי שרית יבוא לעשות יותר, וכשצריכה קירצוף ביו"ט לא גזר - דלא מיחלף בקידור.

האם מותר לאכול בשעה חמישית?

לר"מ: כן,
לר"י: לא אוכלים ולא שורפים,
לר"ג: תרומה נאכלת, חולין תולין.

איזה סימן היה לאנשי ירושלים לכוון שעה ה' ושעה ו' ?

שתי חלות של תודה פסולות* מונחות על גג האיציטבא \ שתי פרות היו חורשות בהר המשחה:

כל זמן שמונחות \ חורשות - אוכלין,
ניטלה אחת - תולין, (לא אוכלין ולא שורפין)

ניטלו שתיהן - התחילו לשרוף,
*מתוך שכולם מביאים התודה ב"ג ניסן (כי ב"ד אסור להביא [דאין מביאין קדשים לבית הפסול]), היו מרובות ונפסלות, או דמירי שנשחט עליהם הוצח ונשפך הדם, (ולראב"ש - אחר שנתקבל בכוס והיה עומד להיזרק).

דף יב

בכמה זמן אדם טועה?

לגבי עדות:

לר"מ: לאבבי: לל"ק כלום, לל"ב משהו, לרבא: שתי שעות חסר משהו,
לר"י: לאבבי: לל"ק חצי שעה, לל"ב שעה ומשהו, לרבא: שלוש שעות חסר משהו,
אבל בין השעה ה' לשעה ז', או בין תוך הנף לקודם הנץ לכו"ע אין אדם טועה. [ניכר מאוד]

לגבי חמץ:

לר"מ: שעה, (ושאני מעדות, לאבבי כי עדות מסורה רק לזריזים, משא"כ חמץ \ לרבא דבחמש חמה במזרח ובשבע במערב ולכן אין לטעות יותר משעה),
לר"י: שתי שעות, (ושאני מעדות: לאבבי דעדות מסורה רק לזריזים משא"כ חמץ \ לרבא: בחמש חמה במזרח ובשבע במערב, ומה שלא התירו לאכול בחמש מטעם זה, גזירה משום יום המעונן, (אבל בארבע אין לגזור מטעם זה, משום שזהו שעה שהיא זמן סעודה לכל), (וכן הלכה).

זמני אכילה של כ"א

ראשונה - מאכל לודים, (רעבתנים)

שניה - מאכל ליסטין, (רעבתנים, אלא שלא ישנו בלילה, וישנו בשעה א')

שלישית - מאכל יורשין, (לא עומלים)

רביעית - מאכל כל אדם,

חמישית - מאכל פועלים,

ששית - מאכל תלמידי חכמים. (מכאן ואילך אם לא טעים מידי - כוורק אבן לחמת).

לראב"י: שורפים לפני שבת אפי' תרומה טהורה, ומשייר מן הטהורות מזון שתי סעודות,

לחולקים עליו: כל הטורות לא ישרפו, [שמא ימצאו להן אוכלין], (אבל לתרומה תלויה אין לחוש שמא יבוא אליהו ויטהר אותם, דאין אליהו בא בערבי שבתות ויר"ט [מפני הטהרות]).

פיקדון חמץ מתי ולמי ימכור אותו בע"פ?

לר"מ: ימכרנו בשעה חמישית לישראל (דהנפקד אין לו לאוכלו, משום חשד [והייתם נקיים])

לר"י: ימכרנו בשעה חמישית לגוי,

דף יד - טו

עדותו של רבי חנינא סגן הכהנים

למ"ד: שאוכל מטמא מה"ת (הא מיהת בקדשים) העיד: ששורפים בשר קודש שלישי* עם בשר קודש ראשון דמותר לטמאות את הבשר השלישי, ולעשותו שני, אף שהוא מוסף עליו טומאה מה"ת,

למ"ד: שאין מטמא אלא מדרבנן, הנידון כאן הוא מדרבנן.

*ע"י הללן אי מיירי שהיא טמאה מה"ת או רק מדרבנן.

עדותו של ר"ע

מדליקים שמן שהוא **שלישי** (נפסל ע"י נגיעת טבול יום), בנר של מתכת שהוא אב הטומאה (שנמצא מטמא מת, וחבר הרי הוא כחלל), אף שהשמן השלישי נהיה ראשון, (וקסבר שהשמן מקבל טומאה לטמא אחרים מה"ת, דאם התוספת שיטמא אחרים היא רק מדרבנן, אפי' שהיה נוגע בשני, היה מטמא אחרים מדרבנן [דכל הפוסל את התרומה מטמא משקים להיות ראשון, שכיון שמקבלין טומאה שלא בהכשר, גזרו עליהן חומר הרבה, שיהו כהנים נזהרין לשומרן]).

לימודו של ר"מ ומחלקת ר' יוסי עליו:

שורפין תרומה טהורה עם הטמאה בערב פסח. ור' יוסי חולק, (ולהלן: נימוק כל אחד)

ממי למד ר"מ זאת, ובמה ר' יוסי על ר"מ?

א מדברי ר' חנינא, ולמד בדבריו, דמיירי שהבשר השלישי טמא רק מדרבנן, ומה"ת טהור גמור, ואפי' מותר לשורפו עם בשר טמא ראשון מה"ת. (ולר"ל ור"נ ס"ל דמיירי שבשר שלישי טמא מה"ת).

ור' יוסי סבר שאין ללמוד, כי התם זה וזה 'טמא', משא"כ תרומה 'טהורה' בע"פ אסור לטמאות אותה. (סתמא דגמ')

ב מדברי ר' חנינא, ולמד בדבריו דמיירי שהבשר נגע במשקים שנגעו בכלי שנטמא משרץ, וקסבר שטומאת משקים לטמא אחרים היא רק מדרבנן (כדלהלן), וכשהיא נוגעת בבשר הראשון נטמאת מה"ת, (כמ"ד שאוכל מטמא אוכל מה"ת, הא מיהת בקדשים), ר"ש"י.

ור' יוסי סבר שאין ללמוד, כי טומאת משקים לטמא אחרים היא מה"ת, (כדלהלן) וא"כ הבשר טמא מה"ת, ולכן אין מקור שיותר לשרוף דבר שטמא או אסור רק מדרבנן עם דבר הטמא מה"ת, **ולפ"ז** בשעה ז', גם ר' יוסי מודה שיותר לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה, שכיון שהיא אסורה מה"ת חשובה כמטמאה מה"ת, (ריו"ח, ור' ירמיה),

ג מדברי ר' יהושע שאמר: שחבית של תרומה שנשברה בגת העליונה, ובגת התחתונה חולין טמאין, ואינו יכול להציל כלום בטהרה, שיכול להציל את החולין מלהתערב עם התרומה, ע"י שמבקל את התרומה בכלי טמא,

(ולרבי אליעזר: תרד ותטמא ואל יטמאנה ביד, (אף שהתרומה תתערב ותפסיד את החולין), אבל אם יכול להציל רביעית בטהרה: לכו"ע יציל רביעית, ויפסיד התרומה).

ור' יוסי סבר שאין ללמוד כי התם התיר רק משום הפסד אוכלין, **משא"כ** כאן יש הפסד מועט של העצים, (ור"מ לא מחלק בין הפסד להפסד). (ר"ל, ר"נ, רבינא),

למאי נ"מ אם ר"מ לומד מדברי ר' חנינא או מדברי ר' יהושע?

נ"מ האם מותר לשרוף תרומה טהורה בשעה ה'?

אם למד מד' חנינא: אסור, כי רק בשדבר שכבר אסור מדרבנן מצינו שהיקל ר' חנינא, (ולכן לא יתיר אלא בשעה ו' שהתרומה כבר אסורה מדרבנן)

אם למד מד' יהושע: מותר, דהא התיר ר' יהושע, לטמאות אפי' תרומה טהורה לגמרי.

האם מותר לשרוף פיגול נותר וטמא ביהוד?

לב"ש: לא, [פיגול נותר אינם טמאים מה"ת כטמא]

לב"ה: כן [רבנן גזרו טומאה על פיגול נותר]

דף טז

ספק בטומאת משקין

לר"מ: ליטמא עצמו: טמא, לטמא אחרים: טהור, [טומאת משקין מה"ת רק לטומאת עצמו]

לר' יהודה: אפי' לטמא אחרים ואפי' כלים: טמא. [טומאת משקין מה"ת אפי' לטמא כלים, 'אשר ישתה בכל כלי יטמא' ודריש יטמא - יטמא, ומדסמכיה לכלי - משמע יטמא את הכלי], **וחזר בו ר"י**, והראה שכלים שנטמאו גבם במשקין לא נטמאו תוכם, ואי משקין היה מטמא מה"ת לא היה חילוק, ויש ספק אי כעת סבר כר"מ או כר"ש ור' יוסי. (ד' יז):

לר"י ור"ש: לאוכלין: טמאין, לכלים: טהורין. [טומאת משקין לטמא אוכלים מה"ת, אבל לטמא כלים הוי רק מדרבנן].

לר' אלעזר: לרב אפי' ליטמא טהור, [אין למשקין טומאת כל עיקר], לשמואל, כר"מ.

דין דם ומים של בית המטבחים שבעזרה לגבי טומאת עצמו וטומאת אחרים

לר' יוסי בן יועזר: לרב: הם טהורים לגמרי, [כל טומאת משקין דרבנן, ולא גזרו על של המקדש], אבל היין והשמן, שהם משקה המזבח - גזרו רבנן טומאה עליהם, וכן אוכל מטמא אוכל מדרבנן, וע"ז בדק חגי את הכהנים, והם טעו שטיהרו מרביעי בקודש,

לר"פ: כרב [וטעמו שאפי' שבעלמא טומאת משקין מה"ת, מ"מ בהני הלמ"מ שטהורים]

לשמואל: הם טהורים רק מלטמא אחרים, (אבל טומאת עצמם יש להם*). [טומאת משקין לטמא אחרים דרבנן, ולא גזרו על של המקדש]. **ומודה** שמואל שהמים אפי' של בית המטבחים מכשיר בין תלושין [אשר יבוא עליו מים] בין מחוברין [וכל משקה אשר ישתה].

יש תנא הסובר שדם קדשים טמא הא מיהת מדרבנן (ולזה בעינן ריצוי ציץ)

(*ולדידיה קשה, דלמה לא יטמא בשר קודש, מהכתוב והבשר 'אשר יגע בכל **טמא** יטמא', והרי המשקין קרוי טמא).

איזה דם מכשיר את הטומאה ואיזה לא?

דם רגיל מכשיר - ודם חללים ישתה וכל הקרוי משקה מכשיר [וכל משקה].

דם קדשים שאינו מכשיר [על הארץ תשפכנו כמים רק דם שנשפך כמים - מכשיר, לאפוקי דם קדשים].

דם הקזה אפי' של חולין אינו מכשיר [רק חזק לבלתי אכל הדם כי **הדם הוא הנפש**, רק דם שהנפש יוצאה בו - קרוי דם].

על מה הציץ מרצה?

על טומאת הדם, (למ"ד שהוא מטמא), **על** טומאת הבשר ועל החלב, (אליבא דר"י שאם בשר אין דם).

על טומאת קמצים לכו"ע, (קומץ מתיר המנחה כמו שדם מתיר את הבשר), [עוון טומאה הותרה בציבור].

אבל אינו מרצה על מחשבת חוץ למקומו [דכתיב לא ירצה] ועל מחשבת חוץ לזמנו [דכתיב לא יחשב].